

Gotisk byggestil

Af Karen Agerbæk

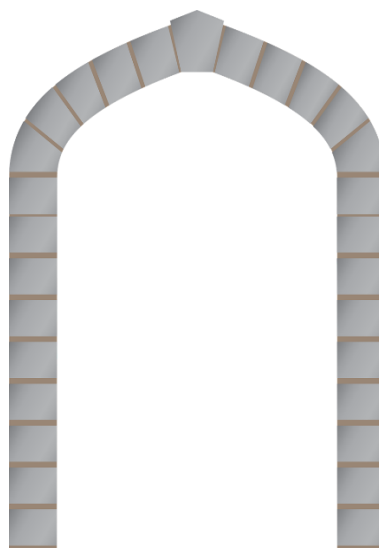
I kirkebladet september-november 2022 er beskrevet, hvordan Thomas Kingos Kirke er bygget i gotisk stil. Her er lidt mere om stilen.

Ordet gotik har med goterne at gøre, goterne som var betegnelsen for folk, der boede nordpå i antikken (i Tyskland).

Når man byggede kirker, ønskede man at skabe rum, der indgød ærefrygt for Gud. Rummene skulle mane til forståelsen af, at Gud er almægtig, og vi mennesker skal tjene Gud. Byggestilen skulle gerne understøtte denne oplevelse.

Som altid ved byggeri skal man dog altid først se på, om det, man bygger, kan bære, sådan rent fysisk. Det drejer sig om at få vægten af konstruktionen fordelt så godt som muligt, for ellers vil det falde sammen. Tyngdekraften er som altid i spil.

Inden man fandt ud af at bygge i den gotiske stil, byggede man med runde former, noget man havde kunnet bygge siden antikken. Det kaldtes den romanske stil.

Rundbue og spidsbue.

Eksemplet på billedet til venstre er fra Olympia i Grækenland. Man kan se, at buen holdes af den såkaldte slutsten, dvs. stenen i midten, der leder trykket ned på de andre sten, ned i underlaget. Hvælvingerne i de romanske kirker var lavet som tøndehvælv, som kan kaldes 'halve tønder' i form. Det gav et tungt udseende, hvilket mange også kalder den romanske stil, men som mange kirker er bygget i.

Men man ville gerne kunne bygge anderledes. I 1100-tallet begyndte man med mere spidse buer, billedet til højre. Spidse buer gav en illusion af at være høje, samtidig med at det var tydeligt, at de pegede opad – til Gud. En spids bue fordeler ikke trykket på samme måde som en rund bue, og man begyndte at bygge med flere elementer til at fordele vægten af buen, eller rettere at få fordelt vægten af det, der lå over buen, på de bærende mure.

Derfor er der i gotik indført såkaldte stræbepiller – i Thomas Kingos Kirke ses det tydeligt ved overgangen mellem hovedskib og sideskib, at der ikke kun er et lag søjler, men flere 'sidesøjler'- stræbepiller.

Stræbepillerne er et ekstra lag til at bære, men det bliver også anvendt til at smykke på kirken. Man har i øvrigt stadig en slutsten, men vægten bliver også fordelt på flere elementer.

Hvælvingerne, altså loftet i kirken, er også konstrueret på en måde, der udnytter de nye teknikker til at fordele trykket. Det er såkaldte krydshvælvinger. Fire spidse buer mødes i midten, som det kan ses på billedet, her med en hvid rund midte, og det fordeler trykket, sådan at det udlignes.

Byggestilen blev hurtigt meget anvendt til kirkebyggeri. Fra selve den gotiske periode, i middelalderen, har vi i Odense Domkirken, Skt. Knuds Kirke, fra 1499.

Det er en kirkebyggestil, der er fortsat gennem årene og især til kirkebyggeri fra 1800-tallet og fremefter.

Af nyere kirker i gotisk stil (nygotisk stil) kan nævnes Fredens Kirke fra 1920 (den kirke, Thomas Kingos Kirke måtte afvente byggeriet af, før Thomas Kingos Kirke kunne bygges), Den katolske kirke i Odense, fra 1906 og Grundtvigskirken i København, fra 1940.

Den katolske kirke, Albani Kirke, i Odense.

Af udenlandske kirker er det svært at komme uden om Sagrada Familia, den ufuldendte kæmpekirke i Barcelona, byggeri påbegyndt i 1882. Den er til gengæld

ikke er udpræget stilren, som det kan ses på billedet af en del af hvælvingen, men en blanding af mange stilarter, heriblandt nygotik. Kirken er over 100 m høj. Her vil man i sandhed pege opad til Gud.

